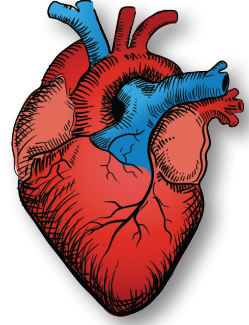

BÖLÜM 22

DAMAR HASTALIKLARI VE CERRAHİSİ

Gülay OYUR ÇELİK¹
Arzu TUNA²

PERİFERİK VASKÜLER SİSTEM

Vasküler sistem birbiriyle bağlantılı iki sistemden oluşur. Kalbin sağ tarafı pulmoner dolaşım ile akciğerlere, sol tarafı ise sistemik dolaşım ile tüm vücut dokularına kanı pompalar. Vasküler sistemin itici gücü ventriküllerin kasılması ile gerçekleşir.

Periferik sistemin çalışma mekanizmasını arterler ve arteriyoller, kapiller damarlar, venler ve venüller ve lenfatik damarlar organize etmektedir.

Arterler oksijenlenen kanı kalbin sol tarafından alır, dokulara götürür. Venler ise dekonjenize kanı dolaşımda dokulardan alarak, kalbin sağ bölümüne getirir. Dokular arasında bu damarları birbirine bağlayan yapı, kapiller damarlardır. Besin ve metabolik atık ürünlerin dokular arasındaki değişimini kapiller damarlar sağlar.

Bu değişimin ardından lenfatik damarlar sayesinde lenf sıvısı ve doku sıvıları interstisyel boşluktan sistemik venlere taşınır.

Kardiyo vasküler sistem hastalıkları yaşlanma ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Fakat son yıllarda vasküler hastalıklarda görülme sıklığı orta yaş olarak ta-

1 Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD., gulayoyur@gmail.com

2 Prof. Dr., İzmir Tınaztepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD., arzutunamgmail.com

KAYNAKLAR

1. Çelik S., Taşdemir N., (2018). Güncel yöntemlerle cerrahi hastalıklarında bakım (s. 779-799). Antalya: Çukurova Nobel Tıp Kitapevi
2. Demir Korkmaz F., (2017). Kalp damar sistemi cerrahisinde bakım., Fatma Eti Aslan. Cerrahi Bakım Vaka Analizleri İle Birlikte (s. 241-249). Ankara: Akademisyen Kitabevi
3. Kanan N., (2018) Kalp damar sisteminin cerrahi hastalıkları ve bakımı. Neriman Akyolcu, Nevin Kanan, Güler Aksoy. Cerrahi Hemşireliği II (s. 115-154). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri
4. Genç F.A., , (2012) Alt ekstremitenin akut iskemisi ve travmatik damar yaralanmaları. Fatih Ata Genç. Damar Cerrahisinde Acil Durumlar (s. 113-126). İzmir: Lamineks Matbaacılık
5. Demir Korkmaz F., (2010). Vasküler hastalıklar ve periferik dolaşım bozuklukları, Karada-kovan A, Eti Aslan F . Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım (s. 577-608). Adana: Nobel Tıp Kitapevi.
6. Hipertansiyon ve periferik damar hastalıklarında hemşirelik bakımı, (2013). Kardio-Vasküler Sistem Hastalıkları Ve Hemşirelik Bakımı 2., (s. 20-34). Ankara; MEB
7. Bozkurt A.K., (2016) Kardiyovasküler risk faktörlerinin tedavisi, A. Kürşat Bozkurt Periferik Arter ve Ven Hastalıkları Ulusal_Tedavi_Kilavuzu-2016 (s. 3-11). İstanbul, Bayçınar Tıbbi Yayıncılık ve Reklam Hiz. Tic. Ltd. Şti.
8. Şırlak M., (2016) Abdominal aort, iliyak ve periferik arter anevrizmaları, A. Kürşat Bozkurt Periferik Arter ve Ven Hastalıkları Ulusal_Tedavi_Kilavuzu-2016 (s. 106-120). İstanbul, Bayçınar Tıbbi Yayıncılık ve Reklam Hiz. Tic. Ltd. Şti.
9. Bozkurt A.K., (2016) Venöz tromboemboli tedavisi, A. Kürşat Bozkurt Periferik Arter ve Ven Hastalıkları Ulusal_Tedavi_Kilavuzu-2016 (s. 123-141). İstanbul, Bayçınar Tıbbi Yayıncılık ve Reklam Hiz. Tic. Ltd. Şti.
10. Bayrak S., (2016) Skleroterapi, A. Kürşat Bozkurt Periferik Arter ve Ven Hastalıkları Ulusal_Tedavi_Kilavuzu-2016 (s. 169-177). İstanbul, Bayçınar Tıbbi Yayıncılık ve Reklam Hiz. Tic. Ltd. Şti.
11. ESC Guidelines on the diagnosis and treatment of peripheral artery diseases. Turk Kardiyol Dern Ars. 2012; 40(1): 5-60.
12. Lewis S.L. (2014) Medical Surgical Nursing Assesment and Managementof Clinical Problems Sounders Elsevier 831.